

king waargenomen. Het is dan ook ongeoorloofd, uit resultaten bij proefdieren besluiten te trekken ten aanzien van de werking bij mensen. Cyclamaat heeft trouwens op andere proefdieren (muizen, ratten, konijnen, katten, honden en primaten, inclusief de mens) ook bij langdurende proefnemingen geen ernstige bijwerkingen getoond. Het is maar goed, zegt een editorial van het *British Medical Journal* (4 okt. bl. 2) dat thio-ureum niet eerst op ratten, en penicilline niet eerst op cavia's is beproefd, want dan zou men nooit aan een klinische proefneming op mensen zijn toegekomen; vóórdat bij ratten resp. cavia's de toxische werking van genoemde stoffen werd vastgesteld, was bij mensen al gebleken dat er een voldoende veiligheidsmarge bestond. Er is dus geen reden tot ongerustheid, en voorlopig kan de consument nog ongestraft met cyclamaat zoet worden gehouden.

Verenigde Staten

Gonorrhoe neemt toe. — Volgens het National Communicable Disease Center (NCDC) zijn in de periode 1 juli 1968 - 1 juli 1969 in totaal 495.000 gevallen van gonorrhoe gerapporteerd, tegen het jaar tevoren 431.380. Het aantal bekend geworden gevallen vormt echter slechts de top van een ijsberg. Men neemt aan dat er in werkelijkheid in genoemd jaar 4 miljoen gevallen zijn geweest. De gonococcus toont steeds meer resistentie tegen penicilline. Een arts van het NCDC, Dr. LESLIE NORINS, bestrijdt de theorie dat de meer resistente stammen uit Azië geïmporteerd zijn: „We already have strains as resistant as anything Vietnam has to offer.” (*Med. Wld News*, 28 aug. bl. 4.)

Endemie van verkeersongevallen. — Vorig jaar werden 55.200 mensen gedood bij verkeersongelukken. Dagelijks vallen er 10.000 gewonden. Voor een groot deel is alcohol de oorzaak, voor een deel zijn de ongevallen iatrogen ontstaan via het gebruik van antidepressiva, analgetica, anticonvulsiva, relaxantia, ganglionblokkerende stoffen en narcotica. Het schijnt dat marihuana in dit opzicht vrijuit gaat en geen slechte invloed heeft op de prestaties van autobestuurders. Men mag overigens niet vergeten dat er nog heel wat meer oorzaken van ongevallen zijn: ziekten, stress, suicide, plotselinge dood achter het stuur (1000 gevallen per jaar). Slechte afloop van ongelukken is ook nog te wijten aan de gebrekkige hulpverlening in Amerika; deze heeft een radicale herstructurering nodig, naar het voorbeeld van verscheidene Europese landen. Prof. WALLER (community medicine, University of Vermont) adviseert bij elk medisch onderzoek aandacht te besteden aan de auto(mobiel)anamnese: het is hem gebleken dat bij automobilisten die een apoplexie hebben gehad, vaak reeds een à twee jaar tevoren aanwijzingen zijn geweest, die hadden kunnen doen ontdekken dat de rijvaardigheid aan het afnemen was. (*Med. Wld News*, 29 aug. bl. 22.)

Algemene ziekteverzekering? — De kosten van het Medicaid-programma blijken twee maal zo hoog te zijn als aanvankelijk was geraamd. Sommige staten zijn reeds genoodzaakt geweest, hun bijdragen te limiteren en een beroep op de federale regering te doen. In juli benoemde het hoofd van HEW (Health, Education, Welfare), FINCH, een commissie die een rapport over de stand van zaken zal uitbrengen. Maar plotseling volgde een nadere opdracht aan de commissie, te overwegen of het zin heeft een nationale gezondheidsverzekering in het leven te roepen, waaraan alle Amerikanen zouden kunnen deelnemen. Deze nieuwe opdracht kreeg de bijzondere nadruk „in case it was not explicitly clear to you in the original mandate”. Het getij schijnt in de Verenigde Staten te keren. Gouverneur ROCKE-

FELLER was reeds lang voorstander van een algemene gezondheidsverzekering; zijn denkbeeld heeft onlangs op een bijeenkomst van gouverneurs grote bijval gevonden. — Engeland kijkt belangstellend toe. „Interesting is the stunned silence so far from the old citadels of American medical power.” (*Lancet*, 4 okt. bl. 736.)

Congressen, enz.

— *XI International Congress on Diseases of the Chest*, 3-7 aug. 1970 te Lausanne, Zwitserland. Thema's o.a. „Managing of cigarette smoking”. Inlichtingen: American College of Chest Physicians, 112 East Chestnut Street, Chicago, Illinois, 60611, USA.

M. M. HILFMAN

BINNENLAND

Onderzoek van ziekten van de luchtwegen. — Half oktober zullen ruim tweeduizend inwoners van Vlaardingen in de leeftijdsgroep van 15 tot 40 jaar gevraagd worden mee te werken aan een epidemiologisch bevolkingsonderzoek naar het voorkomen van chronische a-specifieke respiratoire aandoeningen (CARA), zoals astma of chronische bronchitis. Dit onderzoek is onderdeel van het meerjarenplan dat een aantal jaren geleden door TNO is opgesteld.

Op grond van het plan heeft men in 1965 in Vlaardingen en in de gemeente Vlagtwedde in het oosten van Groningen een epidemiologisch onderzoek verricht voor de leeftijdsgroep van 40 tot 65 jaar. In 1967 is er in Vlagtwedde een tweede onderzoek verricht, dit keer bij 15- tot 40-jarigen. Het doel van het epidemiologisch onderzoek is wetenschappelijk: men hoopt iets meer aan de weet te komen over het ontstaan van CARA en over de oorzaken van deze aandoeningen van de luchtwegen. Er zit aan een dergelijk onderzoek echter voor de onderzochte personen ook een medische kant. Het is waarschijnlijk dat blijkt, dat een aantal van de onderzochte mensen zonder het zelf te weten lijdt aan een aandoening van de luchtwegen. (*Volkskrant*, 10 oktober.)

„Zelfmedicatie in Nederland”. — Het gebruik van niet-voorgeschreven geneesmiddelen in Nederland en in Europa was onderwerp van de openbare vergadering die de Nederlandse vereniging van geneesmiddelenfabrikanten „Nepharm” en de bond van importeurs daarvan, „BIPA”, gisteren in het congresgebouw te Den Haag, hebben gehouden. Uit een inleiding van de heer G. TEELING-SMITH, die verbonden is aan een van de bureaus van de Britse nationale gezondheidszorg, bleek, dat in het Verenigd Koninkrijk ondanks de mogelijkheid om gratis medicijnen te ontvangen het gebruik van geneesmiddelen zonder doktersvoorschrift toch is toegenomen.

In een aantal andere Europese landen is de „zelfmedicatie” eveneens gestegen. Dr. A. QUERIDO, hoogleraar in de sociale geneeskunde te Amsterdam, zei dat in West-Europa niet meer dan een-derde van de mensen die zich bewust zijn van klachten, daarvoor een arts raadplegen. In geld uitgedrukt wordt in West-Europa meer dan een-vierde van het in totaal aan medicijnen bestede bedrag uitgegeven aan middelen die niet door een arts zijn voorgeschreven.

In Nederland ligt dat iets lager; tussen honderd en tweehonderd miljoen gulden van de in totaal achthonderd miljoen aan medicijnen uitgegeven guldens worden zonder recept bij drogist of apotheek besteed.

Ofschoon het publiek in staat is ook preparaten die uitsluitend op recept verkrijgbaar zijn, voor zelfbehandeling te gebruiken, was de bedoeling van de openbare vergadering, zich vooral bezig te houden met het geneesmiddel dat speciaal wordt vervaardigd en aanbevolen voor lekengebruik.

Drs. H. G. SNIJDERS, voorzitter van de BIPA, zei onder zelfmedicatie te verstaan „de behandeling in eigen beheer, niet van een ziekte maar van een tijdelijk ongemak, met huismiddelen die — mits met mate en nimmer chronisch gebruikt — niet veel kwaad kunnen”. (*N.R.C.*, 11 oktober.)

Café voor invaliden. — In Nagele (Noordoostpolder) is een café voor invaliden geopend. Initiatiefnemer is de heer W. L. DIJKSTRA, die zijn bestaande café „Het Schokker Erf” met een zaal heeft uitgebreid.

Invaliden kunnen hier zelf met hun rolstoel naar binnen rijden, omdat alle drempels zijn weggelaten. De tafels zijn hoger gemaakt. Ook kunnen de invaliden met hun rolstoel aan de bar zitten.

De deuren kunnen met speciale handvatten door de invaliden zelf worden geopend. De toiletten kregen wijde deuren en de wasbakken zijn lager aangebracht dan normaal, evenals de lichtknoppen. (*Nieuws van de Dag*, 8 oktober.)

Garantie-regels bij conflict tussen artsen en ziekenfondsen. — De Sociaal-Economische Raad (SER) heeft de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid geadviseerd voorzieningen te treffen, die — tijdens een conflict tussen de ziekenfondsen en hun medewerkers — de geneeskundige verzorging van de verzekerde patiënten veilig stelt. In zijn rapport pleit de SER voor een commissie van advies, waarvan „een onpartijdig en onafhankelijk oordeel mag worden verwacht” en waarvan geen belanghebbenden deel mogen uitmaken.

Volgens de SER zou er in de Ziekenfondswet een bepaling moeten worden opgenomen, die — in het geval dat een oude overeenkomst tussen ziekenfondsen en medewerkers niet onmiddellijk wordt gevolgd door een nieuwe — garandeert, dat de medewerkers ten hoogste nog een jaar hun diensten moeten blijven verlenen op de oude voorwaarden. Dit is een voorlopige voorziening die, als er geen overeenstemming tussen partijen in het conflict mogelijk blijkt, gevolgd moet worden door richtlijnen van de minister met betrekking tot de voorwaarden waaraan een af te sluiten overeenkomst moet voldoen.

Als deze richtlijnen (die de minister thans reeds kan geven op basis van de bestaande wetsregels) evenmin tot overeenstemming leiden, zal de minister deze moeten omzetten in een aanwijzing die een dringender karakter heeft. Komt er ook dan nog geen overeenkomst, dan kan het systeem van de verstrekkingen in natura eventueel worden vervangen door een restitutie-systeem. In dat geval heeft de minister de bevoegdheid de honoraria der medewerkers vast te stellen.

De voorstellen van de SER houden een beperking in van vrijheid der medewerkers van de ziekenfondsen (medische en para-medische practici en apothekers). De SER vindt dit niet onrechtvaardig, omdat — naar zijn oordeel — de onderhandelingspositie van de ziekenfondsen zwakker is dan die van hun medewerkers. Ze hebben namelijk de verplichting het recht van hun verzekerden op medische hulp te garanderen. (*Volkskrant*, 4 oktober.)

Wetsontwerp betreffende ambulancevervoer. — Staatsecretaris KRUISINGA (Volksgezondheid) wil dat de provincies zo spoedig mogelijk een begin maken met de reorganisatie van het ambulancevervoer. Dit staat in een wetsontwerp dat binnenkort bij de Tweede Kamer zal worden ingediend. Het is de bedoeling dat de ambulancediensten van gemeentelijke GG en GD's en van particulieren worden gecoördineerd. Er zullen bepaalde eisen aan materieel, bemanning

en kwaliteit van het vervoer worden gesteld, waaraan een erkenning van de provincie is verbonden.

Volgens het wetsontwerp zal de organisatorische opzet (gebiedsindeling, inrichting van centrale posten, erkennings-eisen, aantal en spreiding van de ambulances) aan het provinciaal bestuur worden opgedragen. Technische en aan het verpleegkundige personeel te stellen eisen zullen worden vastgesteld bij een algemene maatregel van bestuur. Is er te weinig ambulancevervoer, dan wordt de gemeente verplicht voor aanvulling te zorgen. Dit kan in samenwerking met andere gemeenten gebeuren.

Het ontwerp voorziet verder in een aantal centrale posten in elke provincie, van waaruit het ambulancevervoer wordt geregeld. De provincie zou deze moeten opdragen aan een of meer gemeenten, waarvoor de post werkzaam is. De centrale post, die uiteraard dag en nacht geopend is, zou moeten worden bijgestaan door een arts. Daarnaast zouden plaatselijke artsen organisatorisch bij de regionale hulpverleningsdienst moeten worden betrokken. (*Volkskrant*, 4 oktober.)

Onderscheidingen Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst. — De voorzitter van de Koninklijke Nederlandsche maatschappij tot bevordering der geneeskunst, de heer G. C. M. VAN MAARSSEVEEN, heeft gisteren op het 21e Ledencongres van de Maatschappij in Den Bosch Dr. C. L. C. VAN NIEUWENHUIZEN en de heer C. LANDHEER de gouden ereplaquette van de Maatschappij overhandigd. Zij werden daarmee onderscheiden voor het vele werk dat zij jarenlang op nationaal en internationaal niveau hebben gedaan voor de Maatschappij en de artsen in het bijzonder. (*N.R.C.*, 3 oktober.)

Verenigingsnieuws

— Het bestuur van de *Stichting tot Instandhouding van het Centraal Laboratorium van de Bloedtransfusiedienst van het Nederlandsche Rode Kruis* heeft besloten Dr. H. W. KRIJNEN met ingang van 1 oktober 1969 te benoemen tot directeur van het Centraal Laboratorium.

De directie is thans als volgt samengesteld: Prof. Dr. J. J. VAN LOGHEM, directeur; Dr. H. W. KRIJNEN, directeur; H. F. STALLMAN, plv. directeur; J. DE BRUIJN, econ. adj. directeur; Drs. L. HARENBERG, pharm. adj. directeur.

Congressen, vergaderingen, cursussen

— Het *Symposion van de Nederlandse Stichting voor het dove en slechthorende kind* heeft plaats van 20 t.m. 23 november 1970, en niet van 20 t.m. 23 november 1969 zoals abusievelijk op bl. 1750 van dit Tijdschrift werd vermeld.

— *Symposium „Pijn”* op zaterdag 29 november te Heerlen in de Stadschouwburg onder auspiciën van Winthrop N.V.; aanvang 9.30 uur. Sprekers: Dr. J. P. M. LELKENS (voorzitter), Inleiding. — Dr. G. PADBERG, Neurofysiologische aspecten van de pijn. — Dr. A. C. J. SLOOFF, Pijnbestrijding langs neuro-chirurgische weg. — C. W. R. PHAF, Farmacotherapie van de pijn. — Dr. J. P. M. LELKENS, Anesthesie en analgesie. — J. L. BAGGEN, Het verschijnsel pijn en de natuurwetenschappelijke methoden der geneeskunde.

Inlichtingen bij Winthrop N.V., M. van Heemskerkstraat 25a, Haarlem.